

Valikkursus Kirjandus

Valikkursus „Kirjandus“	Meedia ja mõjutamine
Kursuse maht	35 tundi
Kursuse eesmärk	Õpetatakse õpilasele arusaamist infoühiskonnast, arendatakse eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamise oskust. Arendatakse oskust kujundada ja väljendada oma arvamusi ja hoiakuid
Õppesisu	Suhtlus ja suhtlusolukord meedias. Info edastamine ja vastuvõtt (tähenduse erinevad tõlgendused). Privaatse ja avaliku suhtluse eripärad, tunnused, nt sotsiaalmeedia eri vormid. Vahetu (individuaalne suhtlus) ja vahendatud kommunikatsiooni (meediakommunikatsioon) funktsioonid, osalejate eesmärgid. Teksti eesmärk. Eri modaalsused, nt audiovisuaalne, visuaalne, audiotekst. Teksti suhtluseesmärk. Kontekst. Tekstiliigid (sh statistika, tabelid tekstides). Nende muutumine tehnoloogia kasutamise ja ühiskonna mõjul. Teksti vahendamine, tekstide kõneviisi (nt kindla tingiva kõneviisi kasutus) ja tegumoe (nt aktiivi vs. passiivi kasutus) analüüsimine; Vajaliku metakeele omandamine teksti analüüsimiseks - sõnaliigid, lauseliikmed, grammatilised kategooriad. Allikas. Allikate kasutamise eesmärgid ja viisid. Allikate otsimine. Allika usaldusväärsus (nt autoripositsioon – autoriga/autorita tekst, autori kvalifikatsioon, erapoolikus jne). Meediakanali, -platvormi eesmärgi tuvastamine tekstist, autorist lähtuvalt. Tekstiroboti kasutamine.

Õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb tänapäevast teabekeskonda ja selle arengut kujundavaid protsesse, selgitab kommunikatsiooni olemust ja toimumise tingimusi; 2) leiab meediatekstist argumendid ja põhilised mõjutamisvõtted, selgitab teksti autori eesmäärke ning motive; 3) eristab fakti arvamusest ja usaldusväärset infot küsitavast, kontrollib infoühiku sisu tõesust, sealhulgas tõlgitud info tähendusvälja muutumist; 4) analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel; 5) tunneb meediakanaleid, analüüsib nende erijooni, iseloomustab erinevaid meediažanre; 6) analüüsib vahetu ja vahendatud kommunikatsiooni erinevusi ja osalejate taotlusi; 7) hindab kriitiliselt meediamanipulatsioone, tunneb ära propaganda, libauudised ja müüdi loome;
Õpioskuste arendamine	Õpilane õpib lugema kriitiliselt ja funktsionaalselt meediatekste, kasutama ohutult sotsiaalmeediat suhete loomiseks ja arendamiseks
Lõiming	Lõiming ühiskonnaõpetusega: poliitreklaam, sotsiaalreklaam. Meediatekstide tundmine õpetab õpilast argumenteerima ja looma sisukamat arutlust.
Hindamine	<p>Eristav hindamine-klassikirjand, meediatekst, ettekanne, reklaam</p> <p>Hindamine ei toimu ühe töö põhjal, vaid kogu kursuse vältel, ning väärtustab ennekõike õppija järjepidevust ning motiveeritust. Näiteks võiks osa punkte töö eest anda õigeaegselt esitatud ülesannete eest.</p> <p>Konkreetse ülesande hindamisjuhendid erinevateks kirjutamisprotsessi etappideks koostab õpetaja koos õppijatega.</p> <p>Eristav hindamine-klassikirjand, meediatekst, ettekanne, reklaam.</p>
Õppekäigud, projektid	Õppekäik ajalehe toimetusse, ajakirjaniku külaskäik kooli
Õppekirjandus	Õpik, töövihik, erinevad meediatekstdid Internetist. ERR saated

Valikkursus „Kirjandus“	Teksti keel ja stiil
Kursuse maht	35 tundi
Kursuse läbiviimise aeg	
Kursuse eesmärk	Kursuse eesmärk on õpetada valima stilistiliselt sobivaid keelevahendeid vastavalt olukorrale ja kasutada sobivat keelt nii suuliselt kui ka kirjalikult. Kursus valmistab õpilast ette hakkama saamiseks erineva nõudlikkusega tekstide ja kirjandusteostega.
Õppesisu	<p>Keele erinevad kasutusvaldkonnad: argi-, ilukirjandus-, teadus- ja tarbekeel.</p> <p>Sõnavara, sõnade tähendus ja stiilijooned. Oma sõnavara rikastamise võimalused. Keele kujundlikkus ja loov keekekasutus. Stiil ja stilistika. Asjalikkus ja isikupära. Viisakus ja sõbralik toon. Suhtlus ja võim. Vulgaarsed keelendid. Suhtlusvead. Ametlik stiil, publitsistlik stiil, teadusstiil ja ilukirjandusstiil. Stiilivärving ja -viga. Keele eri kasutusvaldkondade tüüpilised stiilivead.</p> <p>Keel suhtlus- ja tunnetusvahendina. Tekst ja kontekst. Suulise ja kirjaliku suhtluse ning teksti erinevused. Veebisuhtluse keelevelikud.</p> <p>Tekstide võrdlev ja kriitiline analüüs: eesmärgid, kontekst, ülesehitus, grammatilised erijooned, sõnavara, stiil.</p> <p>Teadlik kirjutamine. Kirjutamise eesmärk, adressaat, pealkiri, probleem, põhiidee. Teksti ainestik, materjali kogumine ja süstematiseerimine. Teema, selle varasemad käsitlused ja eri tahud. Teksti ülesehitus ja sidusus. Lõigu ülesanne (väide, selgitus, tõestus, järeldus, üldistus). Arutlev ja kriitiline kirjutamine. Oma teksti toimetamine.</p> <p>Teadustekst. Uurimiseeesmärgi sõnastamine. Materjali kirjeldamine ja usaldusväärsus. Uurimuse struktuur. Allikate refereerimine ja tsiteerimine. Lause- ja lõiguväited; viitekirje. Uurimisandmete võrdlemine, analüüsimine, üldistamine, järeldamine.</p> <p>Vormistamine. Arvustamine. Loomevargus ehk plagiaat.</p>

Õpitulemused	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) analüüsib ja võrdleb keele erinevaid kasutusvaldkondi ja tekstide stiilierinevusi; 2) valib keelelisi ja vormilisi väljendusvahendeid suhtlusolukorra ning kõneaine põhjal, järgib stiili- ja etiketinorme; 3) väljendub selgelt ja korrektselt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses; 4) analüüsib tekstide sisu, eesmärgi, konteksti, ülesehitust, grammatikat, sõnavara ja stiili; 5) tunneb tekstis ära keelelise mõjutamise viise ja vahendeid, hindab tekstidest leitud teavet kriitiliselt ja kasutab seda sihipäraselt; 6) koostab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, sh kõne, kokkuvõtte ja lühivormid; 7) loob alustekstide põhjal uusi tekste, refereerib ja tsiteerib, kasutab viitamissüsteeme, väldib plagiaati; 8) loeb ja analüüsib ainevaldkonna teadustekste, eristab teaduskeele tunnuseid ja põhjendab teadustekstide keelelisi valikuid; 8) korrigeerib ja redigeerib oma teksti, kasutab otstarbekalt keeleallikaid ja teabekeskondi, teeb teadlikke keelevalikuid.
Õpioskuste arendamine	<p>Loeb kriitiliselt ja funktsionaalselt - loeb ja võrdleb erinevate infoallikate stiili - teeb järeldusi ja kokkuvõtteid - kasutab ja tõlgendab erinevaid ainespetsiifilisi termineid - liigitab tekste DIGIOSKUS: leiab, kasutab, tõlgendab ja hindab erinevaid digitekste. Loob ise digitaalseid (ka graafilisi) tekste, kasutades korrektseid viitamissüsteeme</p>
Lõiming	<p>Ühiskonnaõpetus- erinevad ühiskondlikke teemasid käsitlevad tekstid. Kirjandus-erinevad tekstid antud teema kohta</p>
Hindamine	<p>Õpilane koostab etteantud žanis teksti, kaustades sobivaid keele- ja stiilivahendeid, või muudab ühes stiilis tekstis teises stiilis tekstiks. Üks hinne kujuneb suulise esinemise eest kokkulepitud situatsioonis.</p>
Õppekäigud, projektid	<p>Vajadusel kutsutakse külalisesinejaid ja tehakse õppekäik</p>

Valikkursus „Draama ja teater“

Valikkursus „Kirjandus“	Draama ja teater
Eelduskursus	puudub
Kursuse läbiviimise aeg	
Kursuse maht Maksimaalne kursusest osa võtvate õpilaste arv	35 tundi
Kursuse eesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane mõistab draamakunsti põhialuseid ja teatri tähendust meie kultuuris.
Kursuse õppesisu	<p>Kursuse jooksul loetakse ning analüüsitakse draamateoseid, vaadatakse ja mõtestatakse ühiselt teatrietendusi ning täidetakse lihtsamaid dramatiseerimisülesandeid.</p> <p>Kursuse jooksul omandatakse nii teoreetilisi teadmisi (teatriajalugu) kui ka praktilisi oskusi. Põhitähelepanu pööratakse draama olemuse ja teatritegemise spetsiifika selgitamisele ning etenduse analüüsile. Eesti teatriklassikaga tutvumiseks kasutatakse arhiivisalvestusi. Eraldi pööratakse valikkursuses tähelepanu eesti teatri kujunemisele ja praegusele arengule.</p> <p>Draama olemus. Näidend. Draama mõiste. Tegelaskõne: dialoog ja monoloog, repliik ja remark. Tegelase analüüs: muutumatu ja muutuv tegelane, avatud ja suletud tegelane. Näitleja rolliloome. Draama keskendatus inimestevahelisele suhtlemisele ning elu teatraalsusele. Draamateose aeg ja ruum. Konflikt, intriig ning probleem. Draamateose kompositsioon. Vaatus, stseen. Dramaatika žanrid. Dramaatika põhižanrid: tragöödia, komöödia, draama, tragikomöödia. Ajaloolised žanrid: liturgiline draama, müsteerium, moralitee, miraakel. Commedia dell' arte ja tänapäeva improvisatsiooniline teater. Performance ja happening. Farss, jant ning sketš. Koomika liigid: situatsiooni-, karakteri- ja sõnakoomika. Kuuldemäng ja lugemisdraama. Sõnadeta lavastus. Tantsulavastus. Muusikalavastus. Teatri tähendus ja funktsioonid. Lavastajatöö. Teater kui kollektiivne kunst: lavastaja, näitleja,</p>

	<p>muusikakujundaja, kunstniku, valguskunstniku ja kostüümikunstniku roll lavastuse valmimisel. Kirjanduse ja teatri suhted: dramatiseering, stsenaarium, libreto, lavastus, etendus. Lavastuse stiil ja atmosfäär. Etenduse vastuvõtt ja teatrikriitika. Teatriarvustus. Eesti teatri ajalugu. Lydia Koidula ja August Wiera teater. Kutselise teatri süünd. Karl Menning. Estonia teatri ja Draamateatri asutamine. Hommikuteater. Lavastajad: Kaarel Ird, Voldemar Panso, Jaan Tooming, Mati Unt, Merle Karusoo, Elmo Nüganen, Tiit Ojasoo. Nüüdisteater. Repertuaariteater ja projektiteater. Mõisted: commedia dell' arte, dialoog, draama, dramatiseering, etendus, farss, happening, intriig, jant, karakter, karakterikoomika, komöödia, konflikt, kuuldemäng, lavastus, liturgiline draama, lugemisdraama, miraakel, monoloog, moralitee, müsteerium, performance, projektiteater, remark, repertuaariteater, repliik, situatsioonikoomika, sketš, stseen, stsenaarium, sõnakoomika, tragikomöödia, tragöödia, vaatus</p>
Lõiming teiste õppeainetega	Teater on olemuselt erinevate kunstiliikide sulam, ühendades muusika, tantsu, kirjanduse, (video)filmi ja kujutava kunsti, mis võimaldab lõimida kursust kunsti- või muusikaõpetusega
Õppekäigud/projektid	Teatrikülastused (vähemalt 1 etendus).
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane: 1) eristab peamisi draamažanre, nimetab nende tunnuseid ja olulisemaid draamateoseid; 2) on lugenud läbi ühe draamateose ning analüüsib selle kompositsiooni ja tegelasi; 3) tunneb näitekirjanduse ja teatri põhimõisteid; 4) leiab seoseid kirjanduse, teatri, kujutava kunsti ja teiste meediumide vahel; 5) määrab lavastuse stiili, arvestades nii lavastaja, muusikakujundaja, kunstniku, valgus- ja kostüümikunstniku tööd kui ka näitlejate mängu; 6) arutleb teatrietenduse üle, hindab selle väärtusi, analüüsib kujundikeelt ning sõnastab oma vaatamiskogemuse; 7) kirjutab teatriarvustuse, rakendades õpitud mõisteid ja mõtestades lavastuses kasutatud teatrimärke; 8) teab olulisemaid tähiseid eesti teatri ajaloost; 9) on vaadanud õppeperioodi vältel vähemalt kaht teatrietendust või nende salvestusi; 10) seostab lavastust nii võrdlevalt kui ka eristavalt tänapäeva eluolu ja nähtustega, iseenda ning üldinimlike probleemide ja väärtustega.</p>
Hindamine sh lõpptulemuse kujunemine	<p>Hinnatakse õpilase poolt esitatud teatriarvustust ja kahe etenduse analüüsi.</p> <p>Kasutatakse mitteeristavat hindamist.</p>

